

Nr 70.

*Utlåtande i anledning av väckt motion angående anordnande av
specialsjukvård för innevånarna på Gotland å sjukhusen i Stockholm.*

(3:e avd.)

I en inom första kammaren av herrar *Mannerskantz* och *Carl Sundberg* väckt motion (I: 80) har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag beträffande anordnande av specialsjukvård för innevånarna på Gotland på sjukhusen i Stockholm.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, hänvisas till motionen.

Över motionen har, efter hemställan från utskottet, *Gotlands läns landstings förvaltningsutskott* avgivit bifogade yttrande (*Bilaga A*).

Till yttrandet har fogats en skrivelse i ärendet från styresmannen vid Gotlands läns lasarett i Visby jämte en förteckning över under åren 1948 och 1949 verkställda remitteringar till sjukhus i Stockholm.

Utskottet. Såsom motionärerna framhållit erbjuder Gotlands län med hänsyn bl. a. till sitt läge och förhållandevis ringa befolkningsunderlag en del särskilda problem ur sjukvårdssynpunkt. Detta torde icke minst gälla frågan om anordnande av specialsjukvård. Den i jämförelse med andra landstingsområden låga skattekraften försvårar givetvis en utbyggnad av sjukvården inom landstingsområdet i samma takt som i landet i övrigt, förutsatt att icke staten lämnar stöd i särskild ordning. Det är därför givet, att de ekonomiska synpunkterna beträffande anordnandet av sjukvård här träda starkare i förgrunden än på andra håll.

Av det yttrande, som avgivits av Gotlands läns landstings förvaltningsutskott, framgår bl. a., att specialavdelningar i viss utsträckning finnas inrättade vid lasarettet i Visby ävensom att remiss i stor utsträckning sker till sjukhusen i Stockholm, såväl de statliga som de kommunala. Samarbetet med specialavdelningarna i Stockholm säges vara gott och smidigt. För patienternas vidkommande innebär denna anordning icke någon ekonomisk belastning, då landstinget betalar merkostnader för vård och resor. Förvaltningsutskottet, som uttalar sig för en utbyggnad av vårdmöjligheterna vid lasarettet i Visby, har icke ansett sig kunna tillstyrka motionärernas förslag om förhyrning av vårdplatser på sjukhusen i Stockholm. På grund av den redan nu höga landstingskraften avses emellertid framställning skola

ske rörande särskilda bidrag av statsmedel för utbyggnad och drift av centralasarettet i Visby.

Med hänsyn till vad förvaltningsutskottet framhållit, föreligger enligt utskottets mening icke f. n. anledning att hos Kungl. Maj:t begära särskild utredning beträffande hithörande spörsmål. Utskottet kan därför icke tillstyrka bifall till motionen. Motionärernas syfte synes delvis redan ha nåtts genom det samarbete, som etablerats mellan landstinget och sjukhusen i Stockholm. Frågan om statens bidrag till sjukvården på Gotland och de lämpligaste formerna för åstadkommandet av tillfredsställande vårdmöjligheter synes komma att senare aktualiseras i anledning av de utbyggnadsplaner, som enligt förvaltningsutskottets yttrande föreligga. Det förefaller naturligt, att, innan staten kan påtaga sig särskilda bidragsförpliktelser, en allsidig prövning sker av olika tänkbara lösningar av förevarande fråga. Därvid torde särskilt böra undersökas möjligheterna till ökat samarbete ej endast med den civila sjukvården på fastlandet, framför allt vid de statliga och kommunala sjukhusen i Stockholm, utan även med den militära sjukvården på Gotland. Utskottet utgår från att Kungl. Maj:t ägnar nödig uppmärksamhet åt de organisatoriska spörsmål, som sålunda kunna uppkomma beträffande sjukvården på Gotland.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen I: 80 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 april 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 68.

Bilaga A.

Till Riksdagens Statsutskott.

Sedan Statsutskottet i skrivelse den 17 februari 1950 hemställt, att Gotlands läns landstings förvaltningsutskott måtte avgiva utlåtande över en inom Riksdagens Första kammare av herrar Axel Mannerskantz och Carl Sundberg väckt motion (I: 80) angående ordnande av specialsjukvård för innevånarna på Gotland å sjukhusen i Stockholm, får förvaltningsutskottet härmed vördsamt anföra följande.

Lasarettsvården på Gotland bedrivs vid länslasarettet i Visby. För viss eftervård har landstinget hyrt platser å de militära sjukhusen i Visby (I 18)

och Fårösund (KA 3). Lasarettet har för närvarande 190 vårdplatser. Av militärsjukhusens platser disponeras i Fårösund 15 och i Visby får landstinget i mån av tillgång disponera platser å sjukhuset, som kan bereda vård åt ca 40 patienter.

Efter framställning från landstinget har Kungl. Maj:t medgivit, att följande specialavdelningar få vara inrättade å lasarettet i Visby: Kirurgisk avdelning med BB-avdelning, Medicinsk avdelning, Röntgenavdelning, Barnavdelning, Ögonavdelning, Öron-, näs- och halsavdelning.

De enklare fallen och således de flesta inom andra specialiteter såsom gynekologi, obstetrik, ortopedi, neurokirurgi, reumatologi, hjärtsjukvård samt hud- och könssjukvård skötas av de anställda lasarettsläkarna. Komplexierade fall remitteras till specialläkare, närmast i Stockholm, på landstingets bekostnad.

Enligt uppgift från landstingets lasarettsläkare har samarbetet med specialavdelningarna i Stockholm hittills varit synnerligen gott och smidigt. Av bilagda redovisning från lasarettet¹ framgår remissernas omfattning. Bland de för sjukvården ansvariga här på Gotland råder sålunda en motsatt uppfattning om möjligheterna att erhålla specialistvård på sjukhusen i Stockholm än den, som motionärerna giva till känna.

Av verksamheten vid länslasarettet har förvaltningsutskottet fått den uppfattningen, att sjukvårdsområdet givetvis ger full sysselsättning åt de olika avdelningarna och efter vad nu kan bedömas torde det bliva nödvändigt att inom en nära framtid taga under övervägande att knyta nya specialiteter till lasarettet.

Av det sagda torde kunna slutas, att lasarettssjukvården här i stort sett är utbyggd och arbetar lika som i de flesta andra landstingsområden, varför man icke kan säga, att Gotland i detta hänseende intager någon särställning.

Då Gotlands läns landsting sålunda redan vidtagit åtgärder och även framdeles kommer att verka för att den gotländska befolkningen beredes en efter nutida anspråk uppbyggd sjukvård inom länet, kan förvaltningsutskottet icke ansluta sig till motionärernas förslag om att för Gotland hyra vårdplatser på sjukhusen i Stockholm. En sådan lösning av problemet motsvarar icke heller den gotländska befolkningens önskemål.

I detta sammanhang får förvaltningsutskottet uttrycka sin förvåning över motionärernas påstående, att Gotland saknar erforderliga organisatoriska förutsättningar för att bygga upp sin sjukvård efter nutida anspråk. Härvarande landsting har givetvis samma organ för sin sjukvård som varje annat landsting.

Lasarettets delning på specialavdelningar har skett efter hand under de senaste sex åren på grund av den alltmer stegrade anhopningen av vård-sökande. Nya lokalutrymmen ha icke kunnat skaffas i motsvarande takt, varför en genomgripande ny- och ombyggnad av lasarettet är oundgängligen nödvändig. De flesta av lokalerna, det gäller såväl vårdavdelningarna som behandlingslokalerna och ekonomiavdelningarna, kunna icke anses motsvara nutidens krav. Genom utbyggnaden beräknas antalet vårdplatser komma att uppgå till 330. Preliminärt uppskattas kostnaderna till 7,5 miljoner kronor.

År 1948 fattade Gotlands läns landsting principbeslut om lasarettets utbyggnad men förklarade samtidigt, att utbyggnaden icke vore möjlig utan

¹ Ej tryckt här.

ett högst betydande bidrag från staten. Förvaltningsutskottet erhöi i uppdrag att ansöka hos Kungl. Maj:t om största möjliga statsbidrag. Sedan dess har utredningsarbetet pågått och förvaltningsutskottet kommer inom den närmaste tiden att avlämna utredningen med anhållan om bidrag.

Genom den låga skattekraften saknar Gotland möjlighet att självt bekosta den planerade utbyggnaden av lasarettet. Landstingsskatten för år 1950 är 3 kronor och 80 öre och utgör en av de högsta i landet. Endast annuiteterna å lån för lasarettutbyggnaden skulle öka landstingets årliga utgifter med ca 500 000 kronor, vilket med nuvarande skatteunderlag (ca 1 000 000 skattekrönor) skulle medföra en höjning av landstingsskatten med 50 öre. Vidare uppstå högre driftskostnader på grund av platsökning från 190 till 330 vårdplatser. Då vid en höjning av de kommunala ortsavdragen vid taxering skatteunderlaget kommer att sjunka avsevärt på Gotland, framstår än tydligare svårigheterna för landstinget att ensamt bära de ekonomiska bördorna för sjukvården.

Därför anser förvaltningsutskottet i likhet med motionärerna det vara synnerligen angeläget, att Gotland erhåller hjälp av staten till sin sjukvård. Önskemålet från landstingets sida i fråga om statens stöd är emellertid, att med statshjälp uppbygges ett efter nutida begrepp fullgott centrallasarett i Visby samt att landstinget därjämte erhåller bidrag av staten till driftsutgifterna i sådan utsträckning, att innevånarna på Gotland icke få betala mera per skattekröna för sin sjukvård än vad genomsnittet är för landet i övrigt. Formerna för detta senare bidrag torde kunna utarbetas med anknytning till det driftsbidragssystem som föreslagits av 1946 års statsbidragssakkunniga i deras betänkande år 1948 angående den slutna kropps-sjukvården (SOU 1948: 48).

Visby den 27 februari 1950.

För Gotlands läns landstings förvaltningsutskott:

PER SVENSSON.

C. Stenström.